

Històries de la Boqueria
vivències d'una dona de mercat
(1918-1952)

Àngela Navarro i Abad

entrecomes
alzòrens

Primera edició: abril de 2013

© Del text: Àngela Navarro i Abad

© De l'edició: editorial entrecomes

www.entrecomes.cat

Disseny i maquetació: Mireia Favà i Masferrer

www.mireiafava.cat

ISBN: 978-84-941042-0-6

Dipòsit legal: B.7035-2013

Impressió: El Tinter, SAL

Impressió en paper 100% reciclat, certificat Àngel blau, amb tintes amb olis vegetals. El Tinter SAL, impremta certificada amb sistema de gestió ambiental europeu EMAS.

Dedicat als néts de la Carmeta

Benvolguts lectors, benvolgudes lectores,

Confesso que no sé ben bé per què he escrit aquests relats. Potser per posar lletra als meus records, lligats a l'emblemàtic Mercat de la Boqueria, on els meus pares tenien una parada de fruita, i a unes experiències que modularen moltes vides. Aquest és un recull d'estampes i situacions, algunes pròpies, d'altres, compartides, en uns anys en què el mercat era l'escola —per a molts l'única—, un llibre virtual, els fulls del qual es nodrien d'experiències diàries, pròpies i alienes, mai buides de contingut; uns fulls que s'imprimiren en el disc dur i en l'ànima d'aquells que hi treballaren, i que els conferiren un caràcter particular. Jo, que vaig viure el mercat fins als dinou anys, en el dia d'avui, a l'antesala de la vellesa, considero que va ser un excel·lent aprenentatge.

Al mercat tots són protagonistes: els que hi treballen, venedors o no, i els que hi compren. Aquesta realitat la va expressar molt bé M. Aurèlia Capmany a l'obra *Catalunya, un gran mercat*, de la qual em permeto transcriure aquí unes frases: “Al mercat, s’hi va per saber què

passa pel món. Cert que avui la ràdio i fins i tot la televisió i una mica els diaris i les revistes ens expliquen tot allò que abans només sabíem gràcies als mercats [...] La gent va al mercat a comprar, però també a escoltar, però també a discutir i, per tant, a viure”.

Un cop enllestits aquests relats, escrits amb entusiasme des de l'emoció, m'ha semblat que llegir-los podia acompanyar els records dels lectors més grans i proporcionar al jovent un testimoni, modest però viscut, de com es vivia, com es lluitava per la supervivència, i què es valorava en aquells anys. La Carmeta, la meva mare, era una de les dones que, en absoluta majoria, eren al peu del canó rere els taulells: senyoria i servitud. Aquest recull és dedicat a ella, i, en ella, a tantes altres ànimes de la Boqueria, dones o no, persones anònimes, que són, però, història.

Àngela Navarro i Abad

Vull agrair l'interès mostrat per l'Associació d'Amics de la Rambla, l'Associació de Comerciants de la Boqueria i l'Associació de Veïns del Raval en la promoció d'aquest llibre. I un agraïment especial a la Maria Bayen, protagonista d'un dels relats.

Comiat
setembre de 1952

Plovia a bots i barrals. Aquella tarda de setembre, a més de plorar, semblava que es rebel·lés contra un final d'etapa en moltes vides, i contra la fi irremeiable d'aquella part viva del mercat. D'una gotera al sostre malmès, l'aigua s'escolava i queia en un *xop xop* sonor i tenaç, just al plat daurat de la balança automàtica, mentre el vent empenyia la pluja, endins, amb força, i deixava xopa la parada de fruites de la Carmeta, a una de les quatre cantonades de la porxada de la Gardunya.

Per a ella, era l'últim dia de venda a la Boqueria. Un comiat desolador, en sintonia amb el de les entranyes d'una dona per a qui aquest mercat era part inseparable no solament de la seva vida, sinó també de la seva carn. Tenia onze anys el dia en què hi començà a treballar i, aquella tarda, amb quaranta-sis, un dissabte de setembre de 1952, en seria l'últim.

L'Ajuntament havia decidit suprimir la Gardunya, la part de la Boqueria a l'altra banda del carrer de Jerusalem, per fer-ne un pàrquing. Havien repartit els venedors pels altres mercats de la ciutat. A ella, li van adjudicar un espai al mercat de Sants:

—Senyor, tan lluny! I sense la clientela...

La Carmeta, esquinçada per dins, es va haver d'encarar com gairebé tots a la llunyania del seu món i a un

futur incert. El comiat dels clients i de les clientes fidels, un a un, va ser com el condol d'un enterrament sentit. Tothom li va desitjar sort.

Van tocar les set de la tarda. Seguia plovent. El marit i el fill, Josep, recolliren en caixes la fruita sobrera del dia anterior i que el mal temps no els havia permès liquidar, i van desmuntar la parada per darrer cop: fustes, capitells, balances, pesos, paneretes i cabassets foren guardats dins l'única part fixa de què disposaven, d'obra, al fons. El di lluns els homes farien el trasllat.

—Comença a passar, Carmeta —li va dir el marit, volent-li estalviar el darrer moment.

Ella, però, abans d'anar-se'n cap a casa, s'aturà uns instants i contemplà, com mai no ho havia fet, la forta columna de ferro, d'ara en endavant solitària, que havia estat a mig metre del taulell irremissiblement absent. Sense cap mot li digué:

—Si poguessis parlar... Quantes hores no hem compartit i quantes trifulgues només sabem tu i jo...

I la dona inicià un camí de no-retorn.

La Carmeta, l'Enric i els dos fills grans, els bessons, a la parada de la Boqueria que van haver de deixar quan es va remodelar la Gardunya.